

Dosarul nr.3ra-729/22
2-18169685-01-3ra-22072022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (jud.: T. Avasiloiu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud.: A. Minciuna, V. Negru, E. Palanciuc)

DECIZIE

01 februarie 2023

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Ala Cobăneanu
Iurie Bejenaru
Nicolae Craiu
Aliona Miron

examinând recursul depus de Victoria Balmuș, reprezentată de avocatul Victor Balmuș,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Victoria Balmuș împotriva ÎS „Agenția Servicii Publice” cu privire la constatarea netemeinicii respingerii cererii, constatarea încălcării dreptului fiicei minore la libera circulație, repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 25 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul depus de Victoria Balmuș și a fost menținută hotărârea din 12 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani,

c o n s t a t ă :

La 22 iunie 2018, Victoria Balmuș a formulat cerere de chemare în judecată în procedura contenciosului administrativ, ulterior concretizată în sensul micșorării cuantumului pretențiilor din acțiune, împotriva ÎS „Agenția Servicii Publice”, Veaceslav Chirița cu privire la constatarea respingerii neîntemeiate de către ÎS „Agenția Servicii Publice” a cererii pentru eliberarea pașaportului cetățeanului Republicii Moldova fiicei minore a reclamantei – XXXXX; constatarea încălcării de către ÎS „Agenția Servicii Publice” a dreptului fiicei minore a reclamantei - XXXXX la libera circulație, garantat de Constituția Republicii Moldova și asigurat prin dreptul de a-și stabili domiciliul sau reședința în orice localitate din țară, de a ieși, de a emigra și de a reveni în țară; obligarea ÎS „Agenția Servicii Publice” la repararea prejudiciului

moral cauzat prin actul administrativ ilegal și prin neexaminarea în termenul legal a cererii prealabile.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că este cetățeană a Republicii Moldova și are la întreținere un copil minor.

A indicat că la 13 martie 2018, ora 14:14, s-a adresat la Subdiviziunea Teritorială Râșcani a ÎS „Agenția Servicii Publice” pentru depunerea cererii și eliberarea pașaportului cetățeanului Republicii Moldova fiicei sale XXXXX, născută la XXXX în Republica Moldova.

Reclamanta a menționat că la prezentarea documentelor necesare ale fiicei (rezultatul analizei de laborator cu grupa de sânge și certificatul de naștere) și cele eliberate pe numele ei (buletinul de identitate, certificatul de divorț) operatorul de la ghișeul nr.10 a refuzat să le primească, motivând prin absența tatălui copilului sau a consimțământului lui cu privire la eliberarea pașaportului cetățeanului Republicii Moldova fiicei lor comune.

În acest sens, a notat că Veaceslav Chirița n-a comunicat cu ea timp de un an jumătate, iar pe fiica, care a împlinit șapte luni, niciodată nu a dorit să o vadă sau măcar să o audă. Mai mult, s-a eschivat de a participa la înregistrarea nașterii fiicei în Oficiul Stării Civile în pofida solicitărilor sale și ale tatălui ei.

Consideră că funcționarul Subdiviziunii Teritoriale Râșcani a lezat neîntemeiat dreptul fiicei sale și, implicit al ei, la libera circulație, garantat de Constituția Republicii Moldova care le asigură, inclusiv dreptul de a ieși și de a reveni în țară.

În acest context a menționat că a încercat, inclusiv tatăl ei, să afle motivul refuzului de la funcționarii aparatului ÎS „Agenția Servicii Publice”, dar fără succes. A apelat de mai multe ori, prin intermediul telefonului, dar nu a răspuns nimeni, la telefonul Direcției juridice a răspuns o doamnă care categoric nu a dorit să se prezinte, deși tatăl ei a pronunțat clar numele și prenumele său, însă această doamnă le-a comunicat despre pct.42 lit.e) și f) din Hotărârea Guvernului nr.125 din 18 februarie 2013.

În opinia reclamantei, respingerea cererii pentru eliberarea pașaportului cetățeanului Republicii Moldova este neîntemeiată, încalcă drepturile și libertățile fiicei sale minore, garantate de Constituție și legislația în vigoare.

De asemenea, la 23 martie 2018 a adresat o petiție în adresa ÎS „Agenția Servicii Publice”, prin care a solicitat un răspuns oficial în care să fie confirmată sau infirmată legalitatea acțiunilor funcționarilor din cadrul acesteia, dar și răspunsuri la alte întrebări.

Prin răspunsul din 12 aprilie 2018 au fost confirmate argumentele expuse în petiție potrivit cărora copiii în vârstă de până la 18 ani li se eliberează pașaport în temeiul cererii unuia dintre reprezentanții lor legali.

Reclamanta susține că în același timp, pârâtul aduce argumente care contravin prevederilor legale invocate de ea și inclusiv de pârât, care le consideră irelevante în cazul ei, deoarece a divorțat la Oficiul Stării civile Râșcani, mun. Chișinău, deci, consideră că nu poate fi vorba despre „declarația din care să rezulte acordul pentru eliberarea pașaportului copilului, se depune în scris de părintele, căruia i-a fost

încredințat minorul prin hotărârea instanței de judecată definitivă și irevocabilă, depusă în fața persoanei responsabile din cadrul subdiviziunii ÎS „Agenția Servicii Publice” sau autentificată notarial, în conformitate cu pct.42 litera g) din Regulamentul privind eliberarea actelor de identitate și evidență a locuitorilor Republicii Moldova aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.125 din 18 februarie 2013”.

Astfel, apreciază propunerea Agenției Servicii Publice de a prezenta „acordul ambilor părinți privind eliberarea pașaportului minorului autentificat de notar sau de alte persoane abilitate prin lege ori declarat în scris în fața persoanei responsabile din cadrul subdiviziunii ÎS „Agenția Servicii Publice” potrivit literei f) din norma citată, ca fiind ilegală și, de asemenea, irelevantă în speța dată, aceasta deoarece în cazul divorțului (desfacerii căsătoriei) în temeiul declarației comune a soților privind divorțul, conform art.41 lit.a) din Legea privind actele de stare civilă nr.100 din 26 aprilie 2001 nu cade sub incidența prevederilor pct.42 alin.5 lit.e)-f) din Regulamentul privind eliberarea actelor de identitate și evidență locuitorilor Republicii Moldova.

Mai consideră că este dreptul copârâtului de a accepta sau a nu accepta ieșirea fiicei lor comune din țară, dar nu este obligația reclamantei de a-l căuta și a-i cere consimțământul.

A comunicat reclamanta că pârâtul nu a găsit de cuviință să răspundă la cerințele legale expuse în cererea prealabilă din 03 mai 2018, dar s-a concentrat doar pe prevederile art.20 din Legea nr.190 din 19 iulie 94 cu privire la petiționare, deși, potrivit dispozițiilor art.4 alin.(2)-(3) din Legea menționată: „Cererea prealabilă se adresează organului emitent, în cazul în care organul emitent are un organ ierarhic superior, cererea prealabilă poate fi adresată, la alegerea petiționarului, organului emitent sau organului ierarhic superior”, iar petiționarul, care nu este satisfăcut de răspunsul primit la cererea prealabilă sau nu a primit un răspuns în termenul stabilit de lege, este în drept să sesizeze instanța de contencios administrativ competentă.

În temeiul celor expuse supra, Victoria Balmuș consideră că respingerea de către pârât atât a petiției, cât și a cererii prealabile cu privire la anularea actului administrativ sunt ilegale în fond și emise contrar prevederilor legii, iar încălcarea dreptului la libera circulație a fiicei sale minore, XXXXX este neîntemeiată.

Prin cererea de completare a obiectului acțiunii, reclamanta a indicat că în petiții, cererea prealabilă și cererea de chemare în judecată, adresate ÎS „Agenția Servicii Publice”, nu a solicitat repararea prejudiciului moral din considerentele că va obține, cel puțin, respectarea dreptului constituțional la libera circulație, realizarea căruia este prevăzută de Legea cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova nr.269 din 09 noiembrie 1994 și Legea privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte nr.273-XII din 09 noiembrie 1994.

Susține reclamanta că a fost impusă să se conformeze cerințelor ilegale ale ÎS „Agenția Servicii Publice”, iar pentru a le îndeplini, a fost necesar să se umilească o perioadă îndelungată ca să convingă copârâtul Veaceslav Chirița, care după ce a răspuns la apelurile sale insistente telefonice și i-a prezentat acordul său privind eliberarea pașaportului minorului, autentificat notarial, la 28 iulie 2018, fiicei i-a fost eliberat pașaportul.

Deși, în referință reprezentantul ÎS „Agenția Servicii Publice” insistă că procedura de recepționare a cererii pentru eliberarea pașaportului pentru minora XXXXX a fost executată în conformitate cu pct.42 literele g), f) din Regulamentul privind eliberarea actelor de identitate și evidența locuitorilor Republicii Moldova aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.125 din 18 februarie 2013, la data de 28 iulie 2018 pe numele minorei XXXXX a fost eliberat pașaportul.

Reclamanta consideră că procedura de recepționare a cererii pentru eliberarea pașaportului a fost contrară normelor primare consacrate în Constituție, Legea cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova și Legea privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte, iar ÎS „Agenția Servicii Publice” a cauzat prejudicii morale reclamantei prin tergiversarea ilegală a eliberării pașaportului timp de 4 luni și 15 zile (13 martie-28 iulie 2018).

Mai remarcă și faptul că pe parcursul căsniciei comune cu copârâtul, Veaceslav Chirița se pregătea pentru plecarea la trai permanent în Canada, unde locuiește de mai mult timp fratele său cu familia. Din aceste considerente și deoarece termenul de valabilitate al actelor de identitate este limitat de lege consideră necesară obligarea ÎS „Agenția Servicii Publice” și a cetățeanului Veaceslav Chirița să nu admită oricare obstacole în asigurarea și realizarea dreptului la libera circulație și intrarea/ieșirea din țară a sa și a fiicei sale, inclusiv la eliberarea actelor de identitate.

Având în vedere ilegalitatea actului administrativ emis de ÎS „Agenția Servicii Publice” și faptul că termenul de valabilitate al actelor de identitate naționale, inclusiv celor românești este limitat, în temeiul art.56, 60 alin.(21), (3), 81, 118 alin.(1), art.119 alin.(1), art.1191 alin.(1), (2) din Codul de procedură civilă, art.4 alin.(18), art.25 alin.(3), (4) din Legea contenciosului administrativ, reclamanta solicită constatarea încălcării dreptului la libera circulație, obligarea perfectării și eliberării pașaportului copilului minor fără acordul tatălui, cu pretenții accesorii: obligarea pârâtului - ÎS „Agenția Servicii Publice” la repararea prejudiciului moral cauzat prin actul administrativ ilegal și prin neexaminarea în termenul legal a cererii prealabile; obligarea ÎS „Agenția Servicii Publice” și a cetățeanului Veaceslav Chirița să nu admită oricare obstacole în asigurarea și realizarea dreptului la libera circulație și intrarea/ieșirea din țară a ei și a fiicei sale, inclusiv la eliberarea actelor de identitate.

La 27 septembrie 2021, Victoria Balmuș a formulat cerere cu privire la micșorarea cuantumului pretențiilor din cererea de chemare în judecată, astfel solicitând admiterea integrală a pretențiilor cu privire la constatarea respingerii neîntemeiate de către ÎS „Agenția Servicii Publice” a cererii pentru eliberarea pașaportului cetățeanului Republicii Moldova fiicei minore a reclamantei – XXXXX; constatarea încălcării de către ÎS „Agenția Servicii Publice” a dreptului fiicei minore a reclamantei XXXXX la libera circulație, garantat de Constituția Republicii Moldova și asigurat prin dreptul de a-și stabili domiciliul sau reședința în orice localitate din țară, de a ieși, de a emigra și de a reveni în țară; obligarea ÎS „Agenția Servicii Publice” la repararea prejudiciului moral cauzat prin actul administrativ ilegal și prin neexaminarea în termenul legal a cererii prealabile (f.d.10-12, vol.II).

Prin încheierea din 12 octombrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani a fost admis renunțul la acțiune și încetat procesul în partea pretențiilor cu privire la obligarea ÎS „Agenția Servicii Publice” să perfecteze și să elibereze pașaportul cetățeanului Republicii Moldova fiicei minore a reclamantei - XXXXX fără acordul copârâtului Chirița Veaceslav și obligarea ÎS „Agenția Servicii Publice” și a lui Veaceslav Chirița să nu admită oricare obstacole în asigurarea și realizarea dreptului la libera circulație și intrarea/ieșirea din țară a reclamantei și a fiicei sale, inclusiv la eliberarea actelor de identitate (f.d.27, vol.II).

Prin hotărârea din 12 octombrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani s-a respins acțiunea înaintată de Victoria Balmuș împotriva ÎS „Agenția Servicii Publice” cu privire la constatarea netemeinicii respingerii cererii pentru eliberarea pașaportului cetățeanului Republicii Moldova fiicei minore – XXXXX, constatarea încălcării dreptului fiicei minore la libera circulație, repararea prejudiciului moral cauzat prin actul administrativ legal și prin neexaminarea în termen legal a cererii prealabile (f.d.28, 56-60, vol.II).

Invocând ilegalitatea hotărârii instanței de fond, cu respectarea termenilor prevăzuți de art.232 din Codul administrativ, la 01 noiembrie 2021, Victoria Balmuș, reprezentată de avocatul Victor Balmuș, a depus apel împotriva hotărârii din 12 octombrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani, iar la 02 martie 2022, a prezentat motivarea apelului, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi decizii de admitere a acțiunii, cu excepția pretențiilor la care a renunțat conform cererii din 27 septembrie 2021 cu privire la micșorarea cuantumului pretențiilor din cererea de chemare în judecată (f.d.31-32, 69-87, vol.II).

Prin decizia din 25 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul depus de Victoria Balmuș, reprezentată de avocatul Victor Balmuș, și a fost menținută hotărârea din 12 octombrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani (f.d.114, 115-120 verso, vol.II).

La 02 iunie 2022, Victoria Balmuș, reprezentată de avocatul Victor Balmuș, a depus recurs nemotivat împotriva deciziei din 25 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău, iar la 28 iulie 2022, a prezentat recursul motivat împotriva deciziei instanței de apel solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei recurate cu emiterea unei noi decizii de admitere a pretențiilor formulate în cererea de apel împotriva hotărârii instanței de fond (f.d.121-122, 124-139, vol.II).

În motivarea recursului a reiterat circumstanțele de fapt și de drept invocate în cererea de chemare în judecată, precum și în cererea de apel.

Consideră că intimatul a indus în eroare instanța de judecată deoarece prin răspunsurile anexate la materialele cauzei intimatul a motivat respingerea cererii din 13 martie 2018 prin absența tatălui biologic al copilului sau a consimțământului lui cu privire la eliberarea pașaportului fiicei comune.

Consideră că instanța de apel a preluat în decizie, fără a verifica, expunerea eronată de prima instanță a redacției anterioare modificărilor și completărilor introduse încă prin Hotărârea Guvernului nr.872/31 octombrie 2017, în vigoare la 03 noiembrie

2017. În acest context indică că, în loc să aplice nemijlocit Legea nr.273/09 noiembrie 1994, instanțele ierarhic inferioare eronat au aplicat cerințele suplimentar vizate la pct.42 din Regulamentul privind eliberarea actelor de identitate și evidența locuitorilor Republicii Moldova.

Mai consideră că instanța de apel nu a verificat dacă ÎS „Agenția Servicii Publice” a respectat limitele legale ale dreptului discreționar.

Totodată, consideră că instanțele ierarhic inferioare au ignorat jurisprudența Curții Constituționale în această materie.

Concluziile care au dus la soluționarea neîntemeiată și eronată a cauzei – respingerea acțiunii, inclusiv a pretenției de reparare a prejudiciului moral sunt o consecință a faptului că instanța de apel nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată: art.4 alin.(1), alin.(1³), alin.(1⁵), (1⁶) din Legea privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte nr.273/09 noiembrie 1994, art.3 alin.(2) din Legea nr.269/09 noiembrie 1994 cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova, art.219 alin.(1) din Codul administrativ, art.222-224, art.226 din Codul de procedură civilă.

Mai indică că instanțele ierarhic inferioare nu au constatat și nu au apreciat că intimatului i-au fost necesari doi ani și nouă luni pentru a recunoaște eroarea – respingerea neîntemeiată și încălcarea procedurii de recepționare a cererii privind eliberarea pașaportului fiicei minore, atât a normelor legale, cât și a prevederilor pct.42 alin.(3) din Regulamentul privind eliberarea actelor de identitate și evidență a locuitorilor Republicii Moldova.

Consideră grav că instanțele de judecată nu au constatat și nu au apreciat acțiunile intimatului care le-a îngăduit arbitrar dreptul la libera circulație.

Mai menționează că instanțele ierarhic inferioare nu au constatat și elucidat pe deplin circumstanțele esențiale ale cauzei.

În conformitate cu art.244 alin.(1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Conform art.245 alin.(1) și (2) din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 25 mai 2022, în ședință publică (f.d.114, 115-121 verso, vol.II), însă la materialele cauzei nu se regăsesc probe prin care s-ar confirma data notificării părților participante la proces copia dispozitivului deciziei recurate.

La 02 iunie 2022, recurenta Victoria Balmuș, reprezentată de avocatul Victor Balmuș, a depus recurs nemotivat împotriva deciziei din 25 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău (f.d.121-122, vol.II).

Materialele cauzei atestă că, la 07 iulie 2022, prin intermediul poștei electronice, Victoria Balmuș a recepționat copia deciziei motivată din 25 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău (f.d.123, vol.II).

La 28 iulie 2022, Victoria Balmuș, reprezentată de avocatul Victor Balmuș, a depus recursul motivat împotriva deciziei din 25 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei recurate cu emiterea unei noi decizii de admitere a pretențiilor formulate în cererea de apel împotriva hotărârii instanței de fond (f.d.124-139, vol.II).

În asemenea circumstanțe, instanța de recurs constată că, Victoria Balmuș, reprezentată de avocatul Victor Balmuș, a depus recursul cu respectarea termenului prevăzut de art.245 din Codul administrativ.

La 28 iulie 2022, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa ÎS „Agenția Servicii Publice” copia recursului depus de Victoria Balmuș, reprezentată de avocatul Victor Balmuș, împotriva deciziei recurate, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței (f.d.142, vol.II).

La 24 august 2022, ÎS „Agenția Servicii Publice” a depus referința la recursul depus de Victoria Balmuș, reprezentată de avocatul Victor Balmuș, împotriva deciziei din 25 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând declararea recursului inadmisibil (f.d.143-147, vol.II).

În susținerea referinței a indicat că, instanțele ierarhic inferioare la judecarea cauzei au stabilit corect circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei și a fost dată o apreciere completă, obiectivă și sub toate aspectele. Astfel, consideră că hotărârea instanței de fond și decizia instanței de apel sunt legale și întemeiate, adoptate cu respectarea drepturilor și intereselor legale ale participanților la proces.

Totodată, consideră că dezacordul recurentei cu decizia instanței de apel nu constituie temei de casare a deciziei instanței de apel.

Prin încheierea din 19 octombrie 2022 a Curții Supreme de Justiție recursul depus de Victoria Balmuș, reprezentată de avocatul Victor Balmuș, împotriva deciziei din 25 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău s-a numit spre examinare în complet din cinci judecători.

În conformitate cu prevederile art.247 Cod administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată. Dacă consideră necesar, Curtea Supremă de Justiție poate decide citarea participanților la proces.

La caz, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a considerat inoportun de a cita participanții la proces pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recurs, deoarece criticele recurentului, au fost expuse cu suficientă claritate, părților fiindu-le create condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, iar întru asigurarea respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, părțile au avut posibilitatea de depunere a referinței.

Aici, se impune a învedera că, examinarea cauzei în ordine de recurs în lipsa participanților la proces, nu poate fi calificată ca o limitare a dreptului de apărare și

dreptului de acces la justiție, în condițiile în care participanții la proces beneficiază de un ansamblu de pârghii legale întru realizarea drepturilor sale.

Studiind materialele dosarului, în raport cu argumentele invocate în recurs, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul depus de Victoria Balmuș, reprezentată de avocatul Victor Balmuș, urmează a fi admis, casată integral decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, cu emiterea unei decizii noi de admitere parțială a acțiunii formulată de Victoria Balmuș, din următoarele motive.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ reține că prin Legea nr.116 din data de 19 iulie 2018 a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova, care conform art.257 alin.(1) a intrat în vigoare la 01 aprilie 2019.

Potrivit art.258 alin.(3) din Codul administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Din sensul normei de drept enunțate urmează că, legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale. Respectiv, procedura de contencios administrativ în prezenta speță în partea procedurală urmează a fi examinată prin prisma dispozițiilor Codului administrativ, aprobat prin Legea nr.116 din 19 iulie 2018, iar în partea materială urmează a fi aplicate prevederile legale în vigoare la momentul emiterii actului administrativ contestat, și anume a Legii contenciosului administrativ nr.793 din 10 februarie 2000 (abrogată la 01 aprilie 2019). Or, în speță procedura administrativă se referă la o activitate administrativă inițiată până la 01 aprilie 2019, aspect care determină că la caz se vor aplica dispozițiile legale vechi, care reglementau aceste instituții.

Conform art.248 alin.(1) lit.c) din Codul administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: casează integral decizia instanței de apel și emite o nouă decizie.

În conformitate cu art.194 alin.(2) din Codul administrativ, în procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

Aplicabile litigiului sunt și prevederile art.244 alin.(2) coroborat cu art.231 alin.(2) din Codul administrativ, care reglementează că, pentru procedura de recurs se aplică corespunzător prevederile cap.III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva. Pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap.II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

La acest capitol, se rețin și dispozițiile art.22 alin.(1) coroborat cu art.219 alin.(1) și (2) din Codul administrativ, care stipulează că, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți. Instanța de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greșelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete și pentru depunerea tuturor declarațiilor necesare constatării și aprecierii stării de fapt. Instanța de judecată indică asupra aspectelor de fapt și de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanții la proces.

Recapitulând esența litigiului, în scopul verificării aplicării corecte a dreptului material și procedural, instanța de recurs reține starea de fapt constatată de instanțe și confirmată de părți.

Din materialele cauzei rezultă că la 13 martie 2018, Victoria Balmuș s-a adresat la Subdiviziunea Teritorială Râșcani a ÎS „Agenția Servicii Publice” pentru depunerea cererii și eliberarea pașaportului cetățeanului Republicii Moldova fiicei sale XXXXX.

Primind refuz în eliberarea pașaportului fiicei sale, în formă verbală, pe motivul lipsei tatălui copilului minor sau a consimțământului lui cu privire la eliberarea pașaportului fiicei sale, Victoria Balmuș, la 23 martie 2018, a depus cerere în adresa ÎS „Agenția Servicii Publice” prin care a solicitat să fie confirmată sau infirmată legalitatea acțiunilor funcționarilor din cadrul instituției, pe marginea refuzului.

Prin răspunsul nr.01/B-263/18 din 10 aprilie 2018, cu referire la prevederile art.3 alin.(2) din Legea nr.269-XIII din 09 noiembrie 1994 cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova, pct.42 lit.g) din Regulamentul privind eliberarea actelor de identitate și evidența locuitorilor Republicii Moldova aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.125 din 18 februarie 2013, ÎS „Agenția Servicii Publice” i-a comunicat că angajații Serviciului eliberare a actelor de identitate Râșcani, mun. Chișinău au respectat procedura de recepționare a cererii pentru eliberarea pașaportului pentru fiica sa minoră și au executat-o în conformitate cu cadrul legal, ce reglementează domeniul de referință.

Nefiind de acord cu răspunsul nr.01/B-263/18 din 10 aprilie 2018, la 10 mai 2018, a formulat cerere prealabilă în adresa ÎS „Agenția Servicii Publice”, prin care a solicitat constatarea respingerii neîntemeiate de către ÎS „Agenția Servicii Publice” a cererii pentru eliberarea pașaportului cetățeanului Republicii Moldova fiicei minore a reclamantei – XXXXX; constatarea încălcării a dreptului fiicei minore XXXXX la libera circulație, garantat de Constituția Republicii Moldova și asigurat prin dreptul de a-și stabili domiciliul sau reședința în orice localitate din țară, de a ieși, de a emigra și de a reveni în țară; perfectarea și eliberarea pașaportului cetățeanului Republicii Moldova fiicei minore XXXXX fără acordul tatălui ei (f.d.12-13, 16, vol.I).

Conform răspunsului nr.01/B-390/18 din 23 mai 2018, în temeiul art.20 al Legii cu privire la petiționare nr.190 din 19 iulie 1994, cererea nu a fost examinată, fiind apreciată ca depusă repetat, fără noi informații și argumente (f.d.14, vol.I).

Nefiind de acord cu răspunsurile primite, la 22 iunie 2018, Victoria Balmuș a depus prezenta acțiune în procedura contenciosului administrativ, ulterior concretizată,

micșorând cuantumul pretențiilor din prezenta acțiune, împotriva ÎS „Agenția Servicii Publice”, Veaceslav Chirița cu privire la constatarea respingerii neîntemeiate de către ÎS „Agenția Servicii Publice” a cererii pentru eliberarea pașaportului cetățeanului Republicii Moldova fiicei minore – XXXXX; constatarea încălcării de către ÎS „Agenția Servicii Publice” a dreptului fiicei minore - XXXXX la libera circulație, garantat de Constituția Republicii Moldova și asigurat prin dreptul de a-și stabili domiciliul sau reședința în orice localitate din țară, de a ieși, de a emigra și de a reveni în țară; obligarea ÎS „Agenția Servicii Publice” la repararea prejudiciului moral cauzat prin actul administrativ ilegal și prin neexaminarea în termenul legal a cererii prealabile.

Judecând cauza în prima instanță, prin hotărârea din 12 octombrie 2021, Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani a respins acțiunea înaintată de Victoria Balmuș împotriva ÎS „Agenția Servicii Publice” cu privire la constatarea netemeinicii respingerii cererii pentru eliberarea pașaportului cetățeanului Republicii Moldova fiicei minore – XXXXX, constatarea încălcării dreptului fiicei minore la libera circulație, repararea prejudiciului moral cauzat prin actul administrativ legal și prin neexaminarea în termen legal a cererii prealabile (f.d.28, 56-60, vol.II).

Fiind investită cu judecarea cauzei în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 25 mai 2022, a respins apelul depus de Victoria Balmuș, reprezentată de avocatul Victor Balmuș, și a menținut hotărârea din 12 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani (f.d.114, 115-120 verso, vol.II).

Instanța de apel a apreciat ca fiind justă soluția instanței de fond, iar argumentele expuse în cererea de apel au un caracter declarativ.

Instanța de apel precum și instanța de fond au constatat că autoritatea pârâtă a acționat în conformitate cu legislația în vigoare la acel moment, iar refuzul verbal din 13 martie 2018 și refuzul nr.01/B-263/18 din 10 aprilie 2018 ale Agenției Servicii Publice sunt întemeiate și legale.

Instanța de apel a apreciat ca fiind justă și concluzia instanței de fond care a constatat că, la caz, nu se atestă încălcarea de către ÎS „Agenția Servicii Publice” a dreptului fiicei minore a reclamantei - XXXXX la libera circulație, garantat de Constituția Republicii Moldova și asigurat prin dreptul de a-și stabili domiciliul sau reședința în orice localitate din țară, de a ieși, de a emigra și de a reveni în țară, considerente din care această pretenție a fost respinsă ca neîntemeiată.

În consolidarea concluziei instanțele ierarhic inferioare au apreciat că acțiunile autorității publice au fost în limitele legale, notând în acest sens că, Legea condiționează eliberarea pașaportului copilului minor, de acordul ambilor părinți, condiție ce nu a fost inițial îndeplinită de către Victoria Balmuș.

Instanța ierarhic inferioară a apreciat ca fiind corectă și soluția privind respingerea pretenției cu privire la repararea prejudiciului moral, aceasta fiind subsecventă pretenției principale, punctând în acest context că, acțiunile statului privind asigurarea respectării drepturilor și intereselor tatălui copilului minor, nu pot fi apreciate ca prejudiciu moral al celuilalt părinte.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că prezentul litigiu este guvernat de prevederile Legii contenciosului administrativ nr.793 din 10 februarie 2000 (în vigoare până la 01 aprilie 2019).

Astfel, potrivit art.1 alin.(2) din Legea contenciosului administrativ nr.793 din 10 februarie 2000, (abrogată la 01 aprilie 2019, dar aplicabilă speței la data adresării în judecată cu prezenta acțiune), orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ competente pentru a obține anularea actului, recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei ce i-a fost cauzată.

Potrivit art.3 alin.(1) și (2) din aceeași Lege, obiect al acțiunii în contenciosul administrativ îl constituie actele administrative, cu caracter normativ și individual, prin care este vătămat un drept recunoscut de lege al unei persoane, inclusiv al unui terț, emise de: a) autoritățile publice și autoritățile asimilate acestora în sensul prezentei legi; b) subdiviziunile autorităților publice; c) funcționarii din structurile specificate la lit.a) și b). Obiect al acțiunii în contenciosul administrativ poate fi și nesoluționarea în termenul legal a unei cereri referitoare la un drept recunoscut de lege.

Reieșind din prevederile art.14 alin.(1)-(2) din Legea contenciosului administrativ, persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ va solicita, printr-o cerere prealabilă, autorității publice emitente, în termen de 30 de zile de la data comunicării actului, revocarea, în tot sau în parte, a acestuia, în cazul în care legea nu dispune altfel. În cazul în care organul emitent are un organ ierarhic superior, cererea prealabilă poate fi adresată, la alegerea petiționarului, fie organului emitent, fie organului ierarhic superior dacă legislația nu prevede altfel.

Din dispozițiile art.16 alin.(1) din aceeași Lege, rezultă că, persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ și nu este mulțumită de răspunsul primit la cererea prealabilă sau nu a primit nici un răspuns în termenul prevăzut de lege, este în drept să sesizeze instanța de contencios administrativ competentă pentru anularea, în tot sau în parte, a actului respectiv și repararea pagubei cauzate.

Potrivit prevederilor art.17 al.(1) din Legea contenciosului administrativ nr.793 din 10 februarie 2000, statuează că, cererea prin care se solicită anularea unui act administrativ sau recunoașterea dreptului pretins poate fi înaintată în termen de 30 de zile, în cazul în care legea nu dispune altfel. Acest termen curge de la: a) data primirii răspunsului la cererea prealabilă sau data expirării termenului prevăzut de lege pentru soluționarea acesteia; b) data comunicării refuzului de soluționare a unei cereri prin care se solicită recunoașterea dreptului pretins sau data expirării termenului prevăzut de lege pentru soluționarea unei astfel de cereri; c) data comunicării actului administrativ, în cazul în care legea nu prevede procedura prealabilă. (4) Termenul de 30 de zile specificat la alin.(1) este termen de prescripție.

Astfel, reieșind din circumstanțele cauzei, Colegiul lărgit al instanței de recurs apreciază ca fiind justă concluzia instanțelor ierarhic inferioare care au constatat că, cererea de chemare în judecată în procedura contenciosului administrativ formulată de Victoria Balmuș și ulterior concretizată în sensul micșorării cuantumului pretențiilor din prezenta acțiune, a fost depusă cu respectarea competenței materiale și jurisdicționale, în termenul prevăzut de lege, cu respectarea procedurii extrajudiciare.

Efectuând controlul judiciar, completul specializat pentru examinarea cauzelor de contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră soluția instanței de apel și a primei instanțe, contestată de Victoria Balmuș, reprezentată de avocatul Victor Balmuș, referitoare la netemeinicia acțiunii, ca fiind rezultată din aplicarea și interpretarea eronată a normelor de drept material, motiv din care actele judecătorești de dispoziție nu pot fi menținute, ca fiind legale și întemeiate.

Din cumulul probatoriu administrat speței colegiul lărgit al instanței de recurs reține că la XXXX, de către Oficiul Stării Civile Râșcani mun. Chișinău a fost desfăcută căsătoria încheiată între Veaceslav Chirița și Victoria Balmuș, fapt ce se confirmă prin certificatul de divorț anexat la materialele cauzei (f.d.7, vol.I).

Ulterior, la XXXX, s-a născut fiica acestora – XXXXX, fapt ce se confirmă prin certificatul de naștere eliberat la XXXX de XXXXX (f.d.5, vol.I).

Colegiul lărgit al instanței de recurs reține ca fiind relevante speței prevederile art.47 alin.(3) –(4) din Codul Familiei, potrivit căruia, copilul născut din părinți căsătoriți ori în timp de 300 de zile din momentul desfacerii căsătoriei, declarării căsătoriei nule sau decesului soțului mamei copilului are ca tată pe soțul (fostul soț) al mamei, dacă nu a fost stabilit contrariul. Prezumția de paternitate a soțului (fostului soț) poate fi înlăturată printr-o declarație a soților (foștilor soți) depusă personal. În cazul în care soții (unul din ei) nu se pot prezenta personal, declarația se autentifică notarial și se expediază la organul de stare civilă.

Potrivit art.58 din Codul familiei, părinții au drepturi și obligații egale față de copii, indiferent de faptul dacă copiii sunt născuți în căsătorie sau în afara ei, dacă locuiesc împreună cu părinții sau separat. Drepturile și obligațiile părinților, cu excepțiile prevăzute de prezentul cod, încetează din momentul atingerii majoratului sau obținerii capacității depline de exercițiu de către copil.

Dat fiind faptul că copilul XXXXX s-a născut în timp de 300 de zile din momentul desfacerii căsătoriei, de către organul de stare civilă în conformitate cu art.47 alin.(3) – (4) din Codul Familiei, la rubrica „tata” din certificatul de naștere al copilului XXXXX a fost înscris Veaceslav Chirița - fostul soț al mamei copilului.

Astfel, circumstanțele cauzei atestă că căsătoria încheiată între Veaceslav Chirița și Victoria Balmuș (Chirița) a fost desfăcută la Organul Stării Civile sectorul Râșcani mun. Chișinău, iar copilul XXXXX s-a născut după desfacerea căsătoriei a acestora, la rubrica „tata” fiind înscris Veaceslav Chirița, ținând cont de prevederile legale aplicabile procedurii de întocmire și eliberare a certificatelor de naștere a copiilor născuți în cazul părinților divorțați.

Din conținutul cererii de chemare în judecată, precum și din cumulul pretențiilor formulate de Victoria Balmuş prin cererea concretizată, instanța de recurs reține că ultima își manifestă dezacordul față de răspunsul ÎS „Agenția Servicii Publice” cu privire la refuzul eliberării pașaportului cetățeanului Republicii Moldova fiicei XXXXX în lipsa acordului tatălui Veaceslav Chirița, pe care-l apreciază ca fiind neîntemeiat.

Astfel, reieșind din natura pretenției formulate colegiul lărgit al instanței de recurs reține ca fiind aplicabile speței prevederile Legii nr.273 din 09 noiembrie 1994 privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte (în vigoare la data emiterii refuzului).

Astfel, potrivit art.4 alin.(1) din Legea pre citată, modul de perfectare și de eliberare a actelor de identitate se stabilește de Guvern.

Iar potrivit alin.(1³) lit.a), (1⁵) din Legea nr.273 din 09 noiembrie 1994, actele de identitate se eliberează în temeiul unei cereri depuse de către solicitant la autoritatea competentă în modul stabilit. În situații speciale se admite depunerea cererii de către alte persoane, și anume: în cazul minorilor, al persoanelor lipsite de capacitatea de exercițiu sau cu capacitatea de exercițiu limitată, în calitate de solicitant acționează reprezentantul legal al acestora, cu condiția prezenței obligatorii a persoanei reprezentate. În noțiunea de minor nu se încadrează persoanele care au dobândit capacitatea de exercițiu deplină până la împlinirea vârstei de 18 ani în condițiile art.20 alin.(2) și (3) din Codul civil al Republicii Moldova.

Cererea pentru eliberarea actului de identitate se respinge în cazul în care solicitantul a prezentat informații frauduloase sau documentele prezentate sunt insuficiente, conțin divergențe, sunt nevalabile ori se constată că nu sunt autentice.

Totodată, potrivit prevederilor art.3 alin.(1) din Legea nr.269 din 09 noiembrie 1994 cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova, cererea privind eliberarea pașaportului sau a documentului de călătorie se depune la organele competente în modul stabilit de Guvern.

Colegiul lărgit al instanței de recurs notează că în scopul executării prevederilor art.4 alin.(1) din Legea nr.273 din 09 noiembrie 1994 privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte, art.3 alin.(1) din Legea nr.269 din 09 noiembrie 1994 cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova a fost adoptată Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.125 din 18 februarie 2013 pentru aprobarea Regulamentului privind eliberarea actelor de identitate și evidența locuitorilor Republicii Moldova.

Astfel, potrivit pct.42 din Regulamentul privind eliberarea actelor de identitate și evidența locuitorilor Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.125 din 18 februarie 2013 (redacția 2018, în vigoare la momentul depunerii cererii), în cazul minorului, inclusiv al celui asupra căruia este instituită tutela sau curatela, precum și în cazul persoanei supuse măsurii de ocrotire judiciară sub forma tutelei, se prezintă suplimentar, după caz: e) declarația unuia dintre reprezentanții legali, depusă în scris în fața persoanei responsabile din cadrul subdiviziunii Agenției Servicii Publice, MDOC sau autentificată de notar sau de alte

persoane abilitate prin lege, din care să rezulte acordul pentru eliberarea pașaportului persoanei reprezentate, în cazul părinților aflați în căsătorie, în afara căsătoriei sau divorțați dacă în hotărârea instanței de judecată nu este stabilit părintele căruia i-a fost încredințată întreținerea minorului; f) hotărârea instanței de judecată cu privire la divorț definitiv și irevocabilă. Prezentarea acestui document nu este obligatorie în cazul în care este acordul ambilor părinți privind eliberarea pașaportului minorului, autentificat de notar sau de alte persoane abilitate prin lege ori declarat în scris în fața persoanei responsabile din cadrul subdiviziunii Agenției Servicii publice sau MDOC; g) declarația în scris a părintelui, căruia i-a fost încredințat minorul prin hotărârea instanței de judecată definitivă și irevocabilă, depusă în fața persoanei responsabile din cadrul subdiviziunii Agenției Servicii Publice, MDOC sau autentificată de notar sau de alte persoane abilitate prin lege, din care să rezulte acordul acestui părinte privind eliberarea pașaportului persoanei reprezentate.

Fiind investite cu examinarea cauzei în fond atât instanța de fond cât și instanța de apel au concluzionat că refuzul verbal din 13 martie 2018 și refuzul nr.01/B-263/18 din 10 aprilie 2018 al ÎS „Agenția Servicii Publice”, sunt întemeiate și legale, reținând sub acest aspect că la data adresării reclamantei/apelantei/recurenteii Victoria Balmuș cu cerere pentru eliberarea pașaportului copilului minor, era necesar acordul ambilor părinți, în speță, inclusiv al lui Veaceslav Chirița.

La acest capitol, colegiul lărgit al instanței de recurs apreciază, ca fiind eronată, soluția instanțelor ierarhic inferioare de respingere a pretenției cu privire la constatarea respingerii neîntemeiate de către ÎS „Agenția Servicii Publice” a cererii pentru eliberarea pașaportului cetățeanului Republicii Moldova fiicei minore – XXXXX.

În susținerea concluziei menționate colegiul lărgit al instanței de recurs reține cu titlu primordial că pe parcursul examinării cauzei prin încheierea din 07 mai 2019 Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani a fost admisă cererea formulată de avocatul Victor Balmuș, în interesele Victoriei Balmuș, cu privire la sesizarea Curții Constituționale referitor la verificarea constituționalității prevederilor pct.42 alin.(3) lit.e), f), g) din Regulamentul privind eliberarea actelor de identitate și evidența locuitorilor Republicii Moldova aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.125 din 17 februarie 2013 (f.d.153, vol.I).

Prin decizia nr.23 din 02 martie 2020 a Curții Constituționale a fost declarată inadmisibilă excepția de neconstituționalitate a punctului 42 alin.(3) lit.e), f), g) din Regulamentul privind eliberarea actelor de identitate și evidența locuitorilor Republicii Moldova aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.125 din 17 februarie 2013 (f.d.160-168, vol.I).

Curtea Constituțională a constatat că la aprobarea Regulamentului privind eliberarea actelor de identitate și evidența locuitorilor Republicii Moldova prin Hotărârea nr.125 din 18 februarie 2013, Guvernul nu a depășit competența sa de reglementare, consacrată în art.102 alin.(2) din Constituția Republicii Moldova. Regulamentul respectiv, inclusiv prevederile contestate, de principiu, întrunesc condiția constituțională de a fi „prevăzută de lege”.

Curtea a mai reținut că prevederile contestate operează cu noțiunea de divorțați, însă nu specifică modalitățile de desfacere a căsătoriei. În acest context, Curtea a relevat că o dispoziție legală nu poate fi ruptă din sistemul normativ din care face parte și nu poate acționa în mod izolat. Dimpotrivă, ea trebuie citită în coroborare cu celelalte dispoziții legale incidente. Astfel, art.135 din Codul familiei prevede în mod clar modalitățile de desfacere a căsătoriei: de către organul de stare civilă sau pe cale judecătorească, iar în condițiile prevăzute la art.41 și 42 din Legea nr.246/2018 privind procedura notarială – de către notar.

Curtea a mai observat că în anumite situații este necesar de prezentat doar declarația unui reprezentant legal. Prin urmare, dispozițiile contestate stabilesc cu suficientă claritate modalitatea de depunere a declarației de către reprezentatul legal, însă modul în care sunt aplicate aceste prevederi de către autoritățile competente nu reprezintă o problemă de constituționalitate.

Mai mult, Curtea Constituțională a notat că în opinia prezentată, ÎS „Agenția Servicii Publice” a menționat că dispozițiile contestate nu prevăd expres prezentarea acordului ambilor soți la perfectarea pașaportului copilului minor. Consimțământul ambilor soți este obligatoriu, potrivit art.(1) alin.(4) din Legea nr.269 din 09 noiembrie 1994 cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova, doar în cazul în care minorul pleacă să domicilieze în străinătate.

În asemenea circumstanțe, având în vedere cele constatate, prin prisma normelor legale pre citate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ conchide că pretenția formulată de Victoria Balmuș, reprezentată de avocatul Victor Balmuș, cu privire la constatarea respingerii neîntemeiate de către ÎS „Agenția Servicii Publice” a cererii pentru eliberarea pașaportului cetățeanului Republicii Moldova fiicei minore – XXXXX, urmează a fi admisă. Or, în cazul din speță, căsătoria încheiată între Victoria Balmuș și Veaceslav Chirița a fost desfăcută la Oficiul Stării Civile, totodată, la depunerea cererii cu privire la eliberarea pașaportului cetățeanului Republicii Moldova copilului minor XXXXX, precum și pe parcursul examinării cauzei nu a fost stabilită intenția Victoriei Balmuș de a pleca să domicilieze în străinătate împreună cu copilul.

Prin urmare, în cazul din speță nu pot fi reținute ca fiind aplicabile prevederile pct.42 alin.(3) lit.f) și g) din Regulamentul privind eliberarea actelor de identitate și evidența locuitorilor Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.125 din 18 februarie 2013 (redacția 2018, în vigoare la momentul depunerii cererii).

Reieșind din circumstanțele cauzei, speței fiindu-i aplicabile prevederile pct.42 alin.(3) lit.e) din Regulamentul privind eliberarea actelor de identitate și evidența locuitorilor Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.125 din 18 februarie 2013 (redacția 2018, în vigoare la momentul depunerii cererii), cererea fiind depusă de persoane divorțate la Oficiul Stării Civile, or, în cazul dat nu este stabilit părintele căruia i-a fost încredințată întreținerea minorului.

De altfel, interpretarea, concluzia dată a fost ulterior confirmată prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.25 din 22 ianuarie 2020 cu privire la modificarea unor hotărâri ale Guvernului, prin care au fost operate modificări la Regulamentul privind eliberarea actelor de identitate și evidența locuitorilor Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.125/2013, cu modificările ulterioare, după cum urmează la lit.e) fiind completat cu textul „sau în cazul părinților a căror căsătorie a fost desfăcută de organul de stare civilă ori de notar”.

Mai mult, pe parcursul examinării cauzei de către instanța de fond, prin referința la cererea de chemare în judecată ÎS „Agenția Servicii Publice” a recunoscut că în cazul desfacerii căsătoriei la Oficiul Stării Civile nu era necesară prezentarea acordului ambilor părinți privind eliberarea pașaportului minorului, menționând în acest context că în cazul din speță s-a admis o eroare, din care considerent la adresarea repetată, s-a eliberat pașaport pe numele copilului minor XXXXX. Astfel, ÎS „Agenția Servicii Publice” a recunoscut eroarea la emiterea refuzului, dar poziția cu privire la respingerea pretenției date a susținut-o prin prisma faptului că într-un final copilului minor XXXXX i-a fost eliberat pașaportul cetățeanului Republicii Moldova solicitat inițial, la 13 martie 2018 și ulterior, la 17 iulie 2018, în mod repetat, cu anexarea acordului tatălui copilului minor, exprimat prin Declarația nr.29366 din 05 iulie 2018 întocmită de notarul Oleg Gladîș (f.d.219-221, vol.I).

Sub acest aspect, instanța de recurs ține să menționeze că instanțele ierarhic inferioare au reținut ca fiind aplicabile speței doar prevederile Legii cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova nr.269 din 09 noiembrie 1994, însă urmau a fi reținute și prevederile Legii nr.273 din 09 noiembrie 1994 privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte (în vigoare la data emiterii refuzului).

Colegiul lărgit al instanței de recurs nu poate reține argumentul invocat de autoritatea pârâtă ca temei de respingerea a pretenției menționate mai sus, faptul că într-un final reclamantei Victoria Balmuș i-a fost acceptată cererea și a eliberat pașaportul cetățeanului Republicii Moldova copilului minor XXXXX, or, temeiul refuzului la prima solicitare a servit lipsa acordului tatălui copilului, care ulterior a fost prezentat, exprimat prin Declarația nr.29366 din 05 iulie 2018 întocmită de notarul Oleg Gladîș. Deși, pe parcursul examinării cauzei s-a constatat că, în cazul Victoriei Balmuș, care a desfăcut căsătoria la Oficiul Stării Civile, nu era absolut necesară declarația - acord al lui Veaceslav Chirița.

Prin urmare, în cazul din speță, se atestă că pentru eliberarea pașaportului cetățeanului Republicii Moldova copilului minor XXXXX, nu era necesar acordul lui Veaceslav Chirița nici la prima solicitare din 13 martie 2018, nici la solicitarea repetată din 17 iulie 2018 de perfectare a actului solicitat în interesul copilului minor.

În lumina celor relatate și ținând cont de normele legale pre citate colegiul lărgit al instanței de recurs apreciază ca fiind întemeiată pretenția formulată de Victoria Balmuș, reprezentată de avocatul Victor Balmuș, cu privire la constatarea respingerii neîntemeiată de către ÎS „Agenția Servicii Publice” a cererii depuse de Victoria Balmuș cu privire la eliberarea pașaportului cetățeanului Republicii Moldova fiicei minore – XXXXX.

Referitor la pretenția formulată de Victoria Balmuș cu privire la constatarea încălcării de către ÎS „Agenția Servicii Publice” a dreptului fiicei minore - XXXXX la libera circulație, garantat de Constituția Republicii Moldova și asigurat prin dreptul de a-și stabili domiciliul sau reședința în orice localitate din țară, de a ieși, de a emigra și de a reveni în țară, colegiul lărgit al instanței de recurs reține următoarele.

În conformitate cu prevederile art.27 din Constituția Republicii Moldova, dreptul la libera circulație în țară este garantat.

Oricărui cetățean al Republicii Moldova îi este asigurat dreptul de a-și stabili domiciliul sau reședința în orice localitate din țară, de a ieși, de a emigra și de a reveni în țară.

Totodată, prin prisma Legii nr.269-XIII din 09 noiembrie 1994 cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova legiuitorul garantează cetățenilor Republicii Moldova, cetățenilor străini și apatrizilor dreptul de ieșire și intrare în Republica Moldova, reglementează modul de eliberare a actelor de ieșire și intrare și de soluționare a litigiilor privind eliberarea acestor acte. Restricțiile temporare la eliberarea actelor de ieșire și de intrare sunt reglementate prin Legea nr.273-XIII din 09 noiembrie 1994 privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte.

Potrivit art.1 alin.(1) din Legea nr.269-XIII din 09 noiembrie 1994 cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova, cetățenii Republicii Moldova au dreptul de a ieși și intra în Republica Moldova în baza pașaportului, iar apatrizii, refugiații și beneficiarii de protecție umanitară – în baza documentului de călătorie, eliberate de organele competente.

Iar în conformitate cu prevederile art.3 alin.(2) din Legea nr.269-XIII din 09 noiembrie 1994 cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova, copiilor în vârstă de până la 18 ani și persoanelor supuse măsurii de ocrotire judiciare sub forma tutelei li se eliberează pașapoarte în temeiul cererii unuia dintre reprezentanții lor legali.

În asemenea circumstanțe, având în vedere că a fost constatată respingerea neîntemeiată de către ÎS „Agenția Servicii Publice” a cererii formulată de Victoria Balmuș cu privire la eliberarea pașaportului cetățeanului Republicii Moldova fiicei minore – XXXXX, colegiul lărgit al instanței de recurs conchide că ultimei i-a fost îngădit dreptul la libera circulație garantat de Constituția Republicii Moldova, din cauza lipsei pașaportului ce urma a fi perfectat și eliberat copilului minor de către ÎS „Agenția Servicii Publice”. Or, reieșind din conținutul art.1 alin.(1) din Legea nr.269-XIII din 09 noiembrie 1994 cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova, cetățenii Republicii Moldova au dreptul de a ieși și intra în Republica Moldova în baza pașaportului.

Sub acest aspect, din cumulul probatoriu administrat speței colegiul lărgit al instanței de recurs reține recomandarea medicilor de specialitate potrivit cărora copilul minor XXXXX urma să beneficieze de tratament balneo-sanatorial, iar în lipsa pașaportului cetățeanului Republicii Moldova reclamanta a fost în imposibilitate de a efectua o eventuală programare într-o anumită destinație cu scop curativ în interesele fiicei minore.

Prin urmare, pretenția formulată de Victoria Balmuș cu privire la constatarea încălcării de către ÎS „Agenția Servicii Publice” a dreptului fiicei minore - XXXXX la libera circulație, garantat de Constituția Republicii Moldova este pasibilă de a fi admisă, or, aceasta este subsecventă pretenției formulată de Victoria Balmuș cu privire la constatarea respingerii neîntemeiată de către ÎS „Agenția Servicii Publice” a cererii cu privire la eliberarea pașaportului cetățeanului Republicii Moldova fiicei minore – XXXXX.

Referitor la pretenția formulată de Victoria Balmuș cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin actul administrativ ilegal și prin neexaminarea în termen legal a cererii prealabile, evaluat de Victoria Balmuș, reprezentată de avocatul Victor Balmuș, în mărime de 20 000 lei, colegiul lărgit al instanței de recurs reține următoarele.

Conform art.53 alin.(1) din Constituția Republicii Moldova, persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

Sub acest aspect se reține faptul că Victoria Balmuș a primit răspunsul la cererea prealabilă în termenul de 30 de zile, conform art.15 alin.(1) al Legii contenciosului administrativ nr.793 din 10 februarie 2000, or, cererea prealabilă datată de reclamantă cu 04 mai 2018, a fost recepționată de ÎS „Agenția Servicii Publice” la 10 mai 2018, iar, răspunsul la cererea prealabilă nr.01/B-390/18 din 23 mai 2018 a fost expediat tot la 23 mai 2018.

Referitor la pretenția cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat colegiul lărgit al instanței de recurs reține dispozițiile art.1404 alin.(1) și (2) din Codul civil, (până la modificările operate prin Legea nr.133/2018 în vigoare din 01 martie 2019), prejudiciul cauzat printr-un act administrativ ilegal sau nesoluționarea în termen legal a unei cereri de către o autoritate publică sau de către o persoană cu funcție de răspundere din cadrul ei se repară integral de autoritatea publică. Persoana cu funcție de răspundere va răspunde solidar în cazul intenției sau culpei grave. Persoanele fizice au dreptul să ceară repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile indicate la alin.(1).

Prin prisma art.1422 alin.(1) și art.1423 din Codul civil (până la modificările operate prin Legea nr.133/2018 în vigoare la 01 martie 2019), în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc.

Se remarcă că, mărimea compensației pentru prejudiciul moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, durata suferințelor, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate.

Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul acesteia.

În temeiul CEDO, acest criteriu se realizează prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Respectiv, fiecare persoană care pretinde că a suferit, este în drept să-și estimeze prejudiciul adus, dar numai instanța de judecată este împuternicită de lege să aprecieze cuantumul prejudiciului moral, conducându-se de noțiunea reparării rezonabile, de circumstanțele cazului concret, de personalitatea părților. Cuantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acestea să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victime.

Astfel, ținând cont de circumstanțele cauzei, comportamentul părților, faptul că Agenția Servicii Publice și-a recunoscut eroarea admisă în cazul din speță, că copilului minor XXXXX i-a fost perfectat și eliberat pașaportul cetățeanului Republicii Moldova, Colegiul lărgit al instanței de recurs consideră că suma de 2 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, este echitabilă ca mărime și suferințelor suportate de către ultima, nefiind excesivă pentru intimata ÎS „Agenția Servicii Publice” și care concomitent nu poate constitui un venit nejustificat pentru recurentă/reclamantă.

Totodată, prin admiterea pretenției cu privire la constatarea respingerii neîntemeiate de către ÎS „Agenția Servicii Publice” a cererii pentru eliberarea pașaportului cetățeanului Republicii Moldova fiicei minore – XXXXX precum și constatarea încălcării dreptului la libera circulație deja constituie în sine o satisfacție echitabilă suficientă pentru prejudiciul moral eventual suferit de reclamantă, în urma refuzului neîntemeiat al autorității publice de a-i admite cererea adresată din 13 martie 2018 cu privire la perfectarea și eliberarea copilului minor pașaportul cetățeanului Republicii Moldova.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ remarcă că suma de 20 000 lei solicitată de Victoria Balmuș, reprezentată de avocatul Victor Balmuș, cu titlu de prejudiciu moral, raportată la circumstanțele cauzei, este exagerată și nejustificată, or, la stabilirea cuantumului despăgubirilor se impune prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit, iar acesta trebuie astfel stabilit încât să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive și nici venituri nejustificative.

Din acest punct de vedere, instanța de recurs consideră că mărimea prejudiciului moral în sumă de 2 000 lei, este echitabilă în raport cu suferințele psihice suportate de Victoria Balmuș în urma refuzului neîntemeiat al ÎS „Agenția Servicii Publice” de a perfecta și elibera pașaportul fiicei minore XXXXX, considerente din care pretenția formulată de Victoria Balmuș cu privire la repararea prejudiciului moral urmează a fi admisă parțial.

Circumstanțele descrise permit instanței de recurs să conchidă că, instanța de apel și prima instanță, au interpretat și au aplicat eronat prevederile legii, motiv din care actele judecătorești de dispoziție pronunțate, nu pot fi menținute ca legale și întemeiate.

Dezideratele relevate supra reliefează incertitudinea concluziei date de instanțele ierarhic inferioare, motiv din care se deduce că, acestea au judecat formal cauza, fapt ce constituie o violare a articolului 6 § 1 CEDO și a dreptului litiganților la un proces echitabil, care prin prisma articolului 238 din Codul administrativ, aveau o speranță că instanța de apel se va pronunța asupra tuturor motivelor invocate.

Drept rezultat al aprecierii probelor, instanța judecătorească este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

Instanța nu se expune asupra fiecărui argument invocat de participanții la proces, ținând cont de Avizul nr.11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni, în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei, din care rezultă că, motivarea hotărârii nu trebuie înțeleasă ca necesitând un răspuns la fiecare argument invocat.

Or, potrivit jurisprudenței Curții Europene, pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea trebuie să evidențieze că, judecătorul a examinat chestiunile esențiale prezentate și nu trebuie interpretată ca impunând un răspuns detaliat la fiecare argument (Van de Hurk vs Țările de Jos, 19 aprilie 1994 , pct.61, seria A, nr.288).

În această ordine de idei, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, concluzionează că cererea de chemare în judecată depusă de Victoria Balmuș împotriva ÎS „Agenția Servicii Publice” cu privire la constatarea netemeinicii respingerii cererii, constatarea încălcării dreptului fiicei minore la libera circulație, repararea prejudiciului moral este întemeiată și pasibilă de a fi admisă parțial.

Referitor la solicitarea formulată de Victoria Balmuș, reprezentată de avocatul Victor Balmuș, în conținutul cererii de recurs cu privire la încasarea cheltuielilor de judecată, colegiul lărgit al instanței de recurs conchide că aceasta urmează a fi respinsă, din următoarele considerente.

În conformitate cu art.195 Cod administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169-171.

În conformitate cu art.82 Cod de procedură civilă, cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat și din cheltuielile de judecare a cauzei.

Potrivit art.90 lit.i) Cod de procedură civilă, din cheltuielile de judecare a cauzei fac parte cheltuielile de asistență juridică.

Conform art.96 alin.(1) și (1¹) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile. Cheltuielile menționate la alin.(1) se compensează părții care a avut câștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

Totodată, instanța de recurs notează că, pentru dovada cheltuielilor suportate, prin prisma practicii CEDO, se evidențiază necesitatea prezentării, de către partea care

pretinde compensarea cheltuielilor, a următoarelor documente: dovada achitării onorariilor avocaților; copia de pe facturile de strictă evidență, emisă pentru clienți-persoane juridice și în alte cazuri stabilite de legislație; listă detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocat și a timpului aferent acestora (cu tariful și orarul). De asemenea, pentru determinarea cuantumului compensației acordate, instanța de judecată, pentru a face o apreciere corectă, va mai ține cont de: complexitatea cauzei, noutatea și dificultatea întrebărilor juridice ridicate de speță, aportul avocatului la soluționarea cauzei, timpul și munca depusă de avocat, faptul în ce măsură munca avocatului în cauza respectivă îi limitează capacitatea de a lucra în alte dosare, justificarea și ponderea mijloacelor de apărare utilizate în cauză, și alți factori la discreția instanței.

Din cumulul probatoriu administrat speței, colegiul lărgit al instanței de recurs reține că pe parcursul examinării cauzei Victoria Balmuș a fost reprezentată de avocatul Victor Balmuș, în temeiul mandatului seria MA nr.1220901 din 08 septembrie 2018 (f.d.26, vol.I). Totodată, din conținutul mandatului menționat instanța de recurs reține că, Victoria Balmuș a beneficiat de asistență juridică garantată de stat, în temeiul art.5 alin.(5) și art.11 alin.(2) din Legea 1260/2002, iar alte probe în acest sens nu se regăsesc la materialele cauzei.

Prin urmare, colegiul lărgit al instanței de recurs conchide că pretenția formulată de Victoria Balmuș, reprezentată de avocatul Victor Balmuș, cu privire la încasarea cheltuielilor de judecată este pasibilă de a fi respinsă, or, aceasta este lipsită de suport probatoriu.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că normele de drept material au fost aplicate și interpretate eronat de către instanțele ierarhic inferioare și nu este necesară în această latură verificarea suplimentară a cărorva dovezi, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul depus de Victoria Balmuș, reprezentată de avocatul Victor Balmuș, de a casa integral decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, cu emiterea unei decizii noi de admitere parțială a acțiunii formulate de Victoria Balmuș.

În conformitate cu art.248 alin.(1) lit.c) și alin.(2) din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul depus de Victoria Balmuș, reprezentată de avocatul Victor Balmuș.

Se casează integral decizia din 25 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 12 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Victoria Balmuș împotriva ÎS „Agenția Servicii Publice” cu privire la constatarea netemeinicii respingerii cererii,

constatarea încălcării dreptului fiicei minore la libera circulație, repararea prejudiciului moral, și se emite o decizie nouă, prin care:

Se admite parțial cererea de chemare în judecată formulată de Victoria Balmuș împotriva ÎS „Agenția Servicii Publice” cu privire la constatarea netemeinicii respingerii cererii, constatarea încălcării dreptului fiicei minore la libera circulație, repararea prejudiciului moral.

Se constată respingerea neîntemeiată de către ÎS „Agenția Servicii Publice” a cererii depuse de Victoria Balmuș cu privire la eliberarea pașaportului cetățeanului Republicii Moldova fiicei minore – XXXXX și încălcarea la libera circulație.

Se încasează din contul ÎS „Agenția Servicii Publice” în beneficiul Victoriei Balmuș suma de 2 000 (două mii) lei cu titlu de prejudiciu moral.

În rest, cererea de chemare în judecată formulată de Victoria Balmuș se respinge, ca neîntemeiată.

Se respinge cererea formulată de Victoria Balmuș, reprezentată de avocatul Victor Balmuș, cu privire la încasarea din contul ÎS „Agenția Servicii Publice” a cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Ala Cobăneanu

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu

Aliona Miron